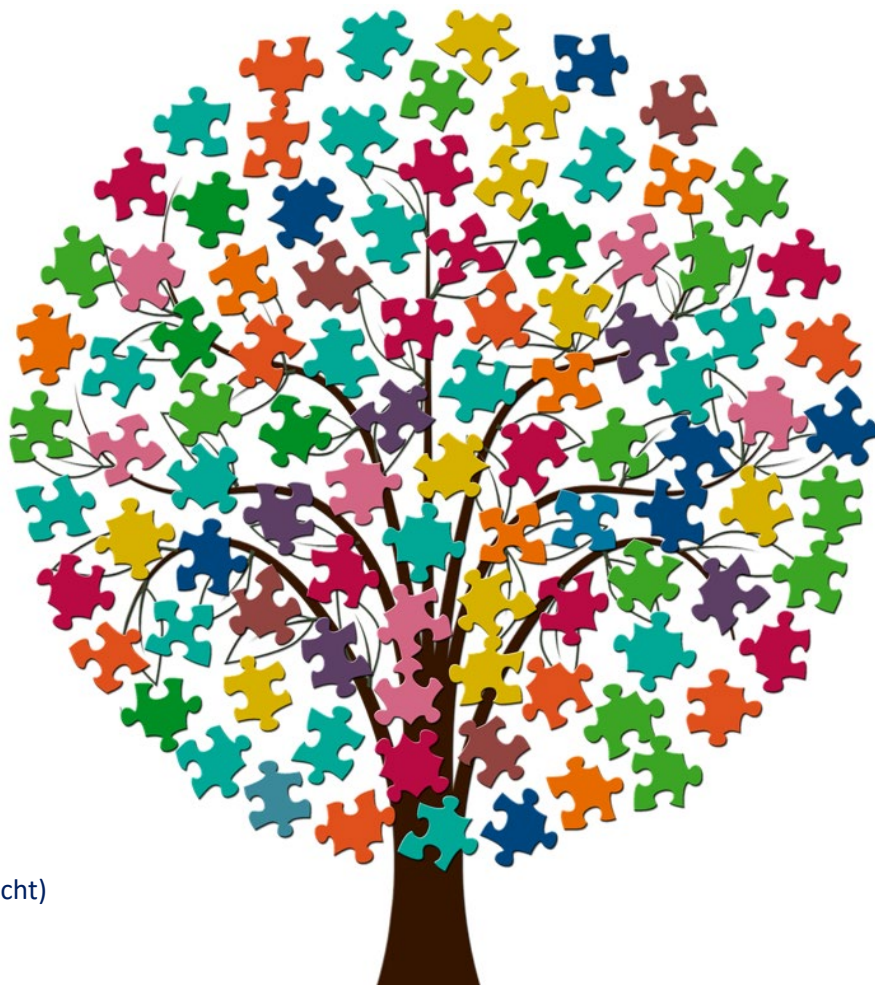

Leernetwerk programmatisch toetsen: portret Marnix Academie (Pabo Utrecht) 2022

*Het inzetten van programmatisch toetsen voor het opleiden van
zelfregulerende onderwijsprofessionals*

Nienke Boere (Hogeschool Utrecht)
Brenda Kenter (Marnix Academie)
Marlies de Vos (Hogeschool Utrecht)
Liesbeth Baartman (Hogeschool Utrecht)
Eline den Tuinder (HAN Hogeschool)

marnix
academie

**HOGESCHOOL
UTRECHT**

HAN_

platform
Leren van toetsen

Voorwoord

Deze portretten zijn gebaseerd op interviews die afgenomen zijn met de deelnemers van het landelijk leernetwerk programmatisch toetsen tussen mei 2021 en juli 2022. Elk portret vertegenwoordigt één en soms meerdere opleidingen die programmatisch toetsen aan het ontwikkelen of aan het implementeren zijn. En elk portret laat een momentopname zien, het geeft weer hoe ver een opleiding op dat moment was in de ontwikkeling of implementatie van programmatisch toetsen. Met de portretten willen we inzicht geven in welke keuzes opleidingen maken wanneer ze programmatisch toetsen inzetten of willen inzetten, om zo andere opleidingen te helpen of te inspireren. In de portretten zijn er dan ook geen goede of foute keuzes, het zijn voorbeelden van programmatisch toetsen in het hbo.

Refereren naar dit document kan op de volgende wijze:

Boere, N., Kenter, De Vos, M., Baartman, B., Den Tuiner, E. (2022, mei), *Leernetwerk programmatisch toetsen: portret Marnix Academie (Pabo Utrecht) 2022: Het inzetten van programmatisch toetsen voor het opleiden van zelfregulerende onderwijsprofessionals*, https://lerenvantoetsen.nl/portret_marnix-academie_onderlegger/

Waarom is er gekozen voor programmatisch toetsen?

Er is gekozen voor programmatisch toetsen omdat dit goed past bij de visie en het curriculum van de opleiding. De opleiding beoogt zelfregulerende onderwijsprofessionals af te leveren die zich blijvend ontwikkelen en goed kunnen functioneren in een sterk veranderende samenleving. Voorheen ervaren studenten de toetsen vooral als hordes waar zij overheen moesten springen, vooral in de eerste twee studiefasen. Door de toetsing onderdeel te laten zijn van het leerproces wil de opleiding studenten stimuleren om eigenaarschap te nemen over hun eigen leerproces en studenten ruimte bieden om te leren van feedback. Het curriculum van de opleiding kenmerkt zich door ruimte voor de lerende, samenhang in programma's en evaluatie-/toetsvormen, waarin studenten via hoge betrokkenheid het beste uit zichzelf halen. De studenten krijgen de ruimte om zich gedurende een langere periode de complexe bekwaamheden eigen te maken. Door programmatisch te toetsen kunnen deze bekwaamheden ook longitudinaal beoordeeld worden.

Wat zijn de beoogde leerresultaten van de opleiding?

De vijf bekwaamheden die zijn afgeleid van de bekwaamheidseisen leraar primair onderwijs vormen de ruggengraat van de opleiding. Deze vijf bekwaamheden zijn: professionele identiteit, pedagogisch bekwaam, didactisch bekwaam, vakinhoudelijk bekwaam en brede professionalisering. Met name de bekwaamheid professionele identiteit is uniek aan de Marnix Academie, waarbij het onder andere gaat over het vormen van een eigen visie, sociaal ondernemerschap en vanuit welke waarden je handelt. Hierdoor worden studenten niet alleen gevraagd bekwaamheid maar ook betrokkenheid en bevlogenheid voor het beroep aan te tonen. Studenten ontwikkelen de bekwaamheden door te werken aan leertaken op school en stage te lopen in de praktijk. Naast de bekwaamheden zijn er drie inhoudelijke expertiselijnen verweven in het curriculum: 1) de LEV-lijn; doel van deze expertiseliijn is om leraren op te leiden die kunnen bijdragen aan een duurzame samenleving, zonder polarisatie en kansenongelijkheid, 2) onderzoekend vermogen en 3) ICT & digitale geletterdheid.

Welke plek heeft de body of knowledge gekregen?

De kennisbases van de basisschoolvakken zijn zo veel mogelijk verwerkt in de leertaken van de vakoverstijgende onderwijseenheden. De student laat met behulp van de leertaken zien dat hij de betreffende kennis toe kan passen in de praktijk. Daarnaast volgt de student trainingslijnen. Een aantal trainingslijnen richt zich specifiek op de doelen en vaardigheden die getoetst worden in

landelijke kennistoetsen, zoals de WisCat en de landelijke kennistoetsen taal en rekenen. Sommige trainingslijnen richten zich specifiek op doelen die onderdeel uitmaken van het programma zoals dat op de Marnix Academie aangeboden wordt, denk dan aan levensbeschouwing en muziek. Voor bepaalde trainingslijnen geldt dat de student op basis van diagnostische kennistoetsen zelf kan bepalen of het volgen van de training voor hem relevant is. Omdat het een landelijke eis is dienen de landelijke kennistoetsen behaald te worden.

Welke datapunten zijn er?

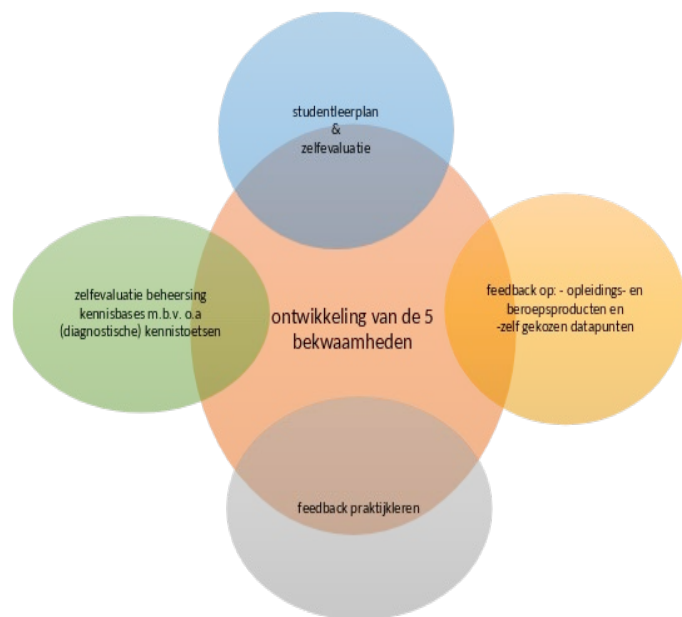
Binnen Marnix Academie zijn de datapunten te groeperen onder de noemers: leertaken, praktijkleren, studentleerplan en zelfevaluatie gericht op beheersing kennisbases (zie figuur 1). Een semester kent in de propedeutische fase twee onderwijseenheden waarin diverse vakken in samenhang worden aangeboden en betekenisvolle leertaken centraal staan. In totaal zijn er 6 leertaken per semester en ongeveer 11 bijbehorende datapunten. Hierbij kun je denken aan verslagen, presentaties, filmpjes, etc. De leertaken zijn afgeleid van de vijf bekwaamheden, zijn vakoverstijgend en betekenisvol voor het praktijkleren (stage). De complexiteit van de taken gaat omhoog gedurende opleiding, het niveau van de

bekwaamheidseisen ook. Het praktijkleren bestaat uit vier vaste datapunten per semester. De student en praktijkbegeleiders evalueren halfjaarlijks de bekwaamheidseisen tijdens twee voortgangsgesprekken, waarbij zowel de praktijkbegeleiders als de student het niveau van de bekwaamheidseisen duiden waarop de student functioneert. En er zijn twee tussenevaluaties praktijkleren waarbij de student de bekwaamheidseisen zelf evalueert en dit bespreekt met zijn praktijkbegeleiders. Tussentijds vragen studenten zelf ook informele feedback aan hun mentor op de lesvoorbereidingen en gegeven lessen. Daarnaast wordt het studentleerplan meegenomen als datapunt. Het studentleerplan bestaat uit drie fasen: de voorbereidings-, tussenevaluatie- en evaluatiefase. In het studentleerplan houden de studenten bij wat zij in dat semester willen leren (leerdoelen), hoe ze gaan werken aan deze leerdoelen, welke feedback ze hierop hebben ontvangen en hoe ze daarmee weer aan de slag zijn gegaan en tot welk resultaat dit geleid heeft. Als laatste wordt ook de zelfevaluatie m.b.t. de beheersing van de kennisbases meegenomen als datapunt. Dit kunnen studenten doen aan de hand van (diagnostische) kennistoetsen.

Iedere semester heeft een centraal thema met twee onderwijseenheden (in de propedeutische fase) waarbinnen studenten aan de slag gaan met deze verschillende datapunten. Zo staat in het eerste semester het thema 'verkennen' centraal waarbinnen de onderwijseenheden 'ik als leraar' en 'kijken met kinderogen' vallen. Binnen de onderwijseenheid kijken met kinderogen krijgen de studenten bijvoorbeeld de leertaak om een kindportret te maken.

Naast vaste datapunten kan de student ook zelfgekozen datapunten opnemen in het portfolio. Hoeveel dit er zijn is afhankelijk van de student. In totaal zijn er ongeveer 19 a 20 vaste datapunten

Figuur 1
Onderverdeling van datapunten

per semester. Alle datapunten worden vastgelegd in het digitale portfolio van Scorion talent. Ook stagebegeleiders geven feedback via Scorion.

Hoe worden studenten begeleid?

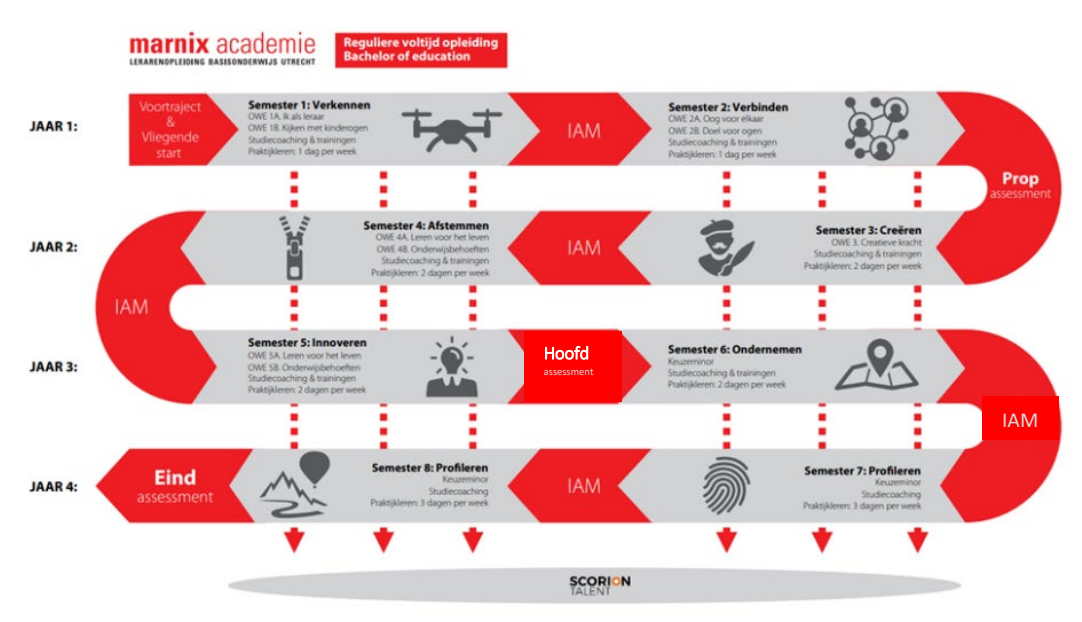
Studenten krijgen feedback op hun leertaken van de docent aan de hand van rubrics voor die specifieke leertaak. Doordat alle datapunten gekoppeld zijn aan een of meerdere bekwaamheden, die steeds weer terugkomen, kan de verkregen feedback weer worden toegepast in een volgende leertaak. Daarnaast ervaart de student meer ruimte om te experimenteren en te evalueren doordat ze werken aan grote leertaken. Studenten werken op de leerpleinen aan deze leertaken, ze krijgen in instructiegroepen onderwijs, werken in leerteams van zes studenten aan opdrachten die bijdragen aan de leertaak en krijgen tussentijds feedback van de docenten en van medestudenten. Niet alle tussentijdse feedback komt in Scorion. De studenten houden zelf een logboek bij waarin ze inzichten en actiepunten noteren. Dit wordt niet meegenomen in het portfolio maar is een hulpmiddel voor het leerproces van de student. Ze kiezen zelf welke inzichten ze op willen nemen in bijv. hun studentleerplan. In het leerplan schrijven studenten op wat ze willen leren, welke feedback zij hierop hebben gekregen, hoe ze hiermee aan de slag zijn gegaan en hoe dit is verlopen. De student bespreekt de leerdoelen en voortgang met zijn studietoestel. De studietoestel valideert het studentleerplan. Daarnaast wordt er op het leerplein ook aandacht besteed aan het ontwikkelen van feedbackgeletterdheid. Zo wordt op het leerplein besproken hoe je feedbackvragen kunt formuleren, hoe je feedback kunt inzetten en krijg je tijd om feedback te verwerken. Studenten zitten in een studietoestelgroep van ongeveer 12 studenten. Zij komen wekelijks samen met hun studietoestel waarbij ze hun voortgang bespreken. Twee keer per semester voert de studietoestel een gesprek met de student over voortgang aan de hand van het studentleerplan. De praktijkbegeleiders voeren vier keer per jaar voortgangsgesprekken met de student waarbij de feedback wordt gericht op al de bekwaamheidseisen. Hiernaast wordt de student wekelijks begeleid door zijn praktijkbegeleider in de klas (de mentor).

Het digitaal studentvolg- & feedbacksysteem Scorion Talent helpt om de ontwikkeling van de student zichtbaar te maken. Doordat de datapunten gekoppeld worden aan de bekwaamheidseisen en feedbackgevers regelmatig de ontwikkeling van de bekwaamheidseisen scoren op een vijfpuntsschaal, kan de ontwikkeling in een grafiek in beeld worden gebracht. Deze kwantitatieve scores worden echter wel altijd voorzien van kwalitatieve feedback.

Hoe wordt de beslisfunctie van programmatisch toetsen ingevuld?

Binnen de Marnix Academie zijn er twee typen highstake momenten waarvoor studenten 30 EC kunnen ontvangen: de IAM-assessments en de niveau-assessments (zie figuur 2). De IAM-assessments vinden halverwege het jaar plaats, waarbij het portfolio van de student wordt beoordeeld op de groei die de student heeft doorgemaakt en een bepaalde mate van zelfsturing. Zo moet een student laten zien dat hij doelgericht feedback heeft gevraagd en dat dit geleid heeft tot het ondernemen van bepaalde acties met een gewenst resultaat. Wanneer de student zijn of haar ontwikkeling wel inzichtelijk heeft gemaakt, maar nog niet op niveau is kan deze alsnog 30 EC ontvangen voor het IAM assessment. Als er een bekwaamheid onder niveau is en de student kan niet aantonen dat hij gerichte acties heeft ondernomen om de betreffende bekwaamheidseis(en) verder te ontwikkelen dan krijgt de student geen 30 EC. De niveau-assessments vinden plaats aan het einde van de propedeutische fase, na 2,5 jaar (einde van de hoofdfase, kennisbases afgerond) en aan het einde van de opleiding (de afstudeerfase). Op deze beslismomenten wordt bekeken of het portfolio het gewenste niveau aanduidt.

Figuur 2
Overzicht bachelor

De beslisprocedure van de IAM-assessments verloopt als volgt:

- De student heeft alle vaste en zelfgekozen datapunten verzameld in het digitaal portfolio. Scorion aggregiert alle datapunten op het niveau van de vijf bekwaamheden.
- De student bespreekt met zijn studietoetsing of het kansrijk is om deel te nemen aan het assessment. Het portfolio moet voldoen aan de gestelde voorwaardelijke eisen. Zo moeten vorige beslismomenten zijn afgerond.
- De student vult een zelfevaluatieformulier-assessment in en licht per bekwaamheid toe in welke mate hij deze op, boven of onder verwacht niveau ontwikkeld heeft en verwijst naar datapunten die het niveau aantonen.
- Twee assessoren bekijken het portfolio. Dit duo bestaat uit een onafhankelijke docent (hoofdassessor) en de studietoetsing (medeassessor). Het oordeel van de onafhankelijke hoofdassessor weegt zwaarder dan die van de studietoetsing. De assessoren wegen de datapunten (verzameld door de student in zijn portfolio) zorgvuldig af met aandacht voor het reflecterend vermogen van de student op eerdere beoordelingen zodat ze een zak-/slagbeslissing kunnen maken. Als een student een bekwaamheid nog niet op verwacht niveau heeft ontwikkeld maar wel laat zien dat hij doelgerichte acties heeft ondernomen om de betreffende bekwaamheid richting verwacht niveau te ontwikkelen dan is de beoordeling positief. De hoofdassessor start met beoordelen en bespreekt zijn beoordeling met de medeassessor. De medeassessor valideert het besluit.
- Wanneer de beslissing negatief uitvalt, gaat de student in gesprek met de studietoetsing en legt in zijn studieplan vast welke acties hij gaat ondernemen. De student mag in totaal drie keer per studiejaar het assessment aanvragen.

De beslisprocedure van de niveau-assessments verloopt als volgt:

- De student heeft alle vaste en zelfgekozen datapunten verzameld in het digitaal portfolio. Scorion aggregiert alle datapunten op het niveau van de vijf bekwaamheden.
- De student bespreekt met zijn studietoetsing of het kansrijk is om deel te nemen aan het assessment. Het portfolio moet voldoen aan de gestelde voorwaardelijke eisen. Zo moeten

vorige beslismomenten zijn afgerond en voor de propedeutische fase geldt dat de student de Wiscat behaald moet hebben.

- De student vult een zelfevaluatieformulier-assessment in en licht per bekwaamheid toe in welke mate hij deze op, boven of onder verwacht niveau ontwikkeld heeft en verwijst naar datapunten die het niveau aantonen.
- Twee assessoren bekijken het portfolio. Dit duo bestaat uit een onafhankelijke docent (hoofdassessor) en de studietoestelcoach (medeassessor). Het oordeel van de onafhankelijke hoofdassessor weegt zwaarder dan die van de studietoestelcoach. De assessoren wegen al de datapunten (verzameld door de student in zijn portfolio) zorgvuldig af met aandacht voor het reflecterend vermogen van de student op eerdere beoordelingen zodat ze een zak-/slagbeslissing kunnen maken. Al de bekwaamheden moeten op verwacht niveau zijn ontwikkeld voor een positief besluit. De hoofdassessor start met beoordelen en bespreekt zijn beoordeling met de medeassessor. De medeassessor valideert het besluit.
- Naar aanleiding van de beoordeling door de twee assessoren vindt er een gesprek plaats tussen de assessoren en de student. Wanneer de assessoren twijfelen over het niveau van het portfolio of nog bepaalde verhelderingsvragen hebben is dit in de vorm van een criteriumgericht interview. Wanneer het portfolio geen vragen oproept wordt dit gesprek meer ingestoken als ontwikkelgesprek.
- Het gesprek is een aanvullend datapunt, na het gesprek nemen de assessoren een besluit: als al de vijf bekwaamheden inclusief een bepaalde mate van zelfsturing op niveau zijn aangetoond is het besluit positief en worden 30 EC toegekend. Indien er twijfel is of het besluit is negatief dan wordt altijd de assessorenraad geconsulteerd.
- Wanneer de beslissing negatief uitvalt, gaat de student in gesprek met de studietoestelcoach en legt in zijn studieplan vast welke acties hij gaat ondernemen. De student mag in totaal drie keer per studiejaar het assessment aanvragen.